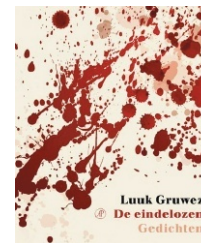

Luuk Gruwez

In zijn nieuwe bundel bespeelt de openhartige dichter drie registers in vele variaties. De dood overheerst, en dan komen ook de klassieken langs. 'De beste stervenden, zegt men, staan recht in hun schoenen.'

Luuk Gruwez: De eindelozen.
De Arbeiderspers, 63 blz. € 17,99

In de nieuwe, gevarieerde en indringende bundel van deze Belgische dichter komt er nogal wat rouw voor. Op die momenten ver- toont hij een sterke verbondenheid met de klassieken.

Treur niet om wie ik ben geweest

Door **Arie van den Berg**

Hij kruipt in andermans huid, maar blijft in eigen ziel', ty- peerde uitgeverij de Arbeiderspers zo'n tien jaar gele- den de poëzie van Luuk Gruwez (1953). In een bespreking van diens *Allemansgek* (2004) maakte ik bezwaar tegen deze re- clametaal. Gruwez verborg zijn ziel, vond ik, integendeel achter het mombakkes van zijn poëzie. De dichter revancheerde zich in *Wijvenheide* (2012). In die terecht voor de VSB-prijs genomineerde bundel toonde hij reële betrokkenheid met de personages in zijn gedichten. Dat doet hij opnieuw, en zo mogelijk indringender, in zijn nieuwe bundel, *De eindelozen*. Dit leidt tot intrige- rende monologen, zoals 'Ballade van de bom', 'Vorstin van Rattekot' en de cyclus 'Medea zegt'. De ballade is een indrukwek- kend oorlogsgedicht, waarin een bom zich afvraagt waarom hem de taak is toebe- deeld die een tornado of aardbeving, of zelfs 'die lieve, lieve lente / in haar misken- de maar wreedaardige momenten' veel doodgewoner kan verrichten. De zes Me- dea-teksten staan in hun theatrale krach- taal lijnrecht tegenover dit bezonken oor- logslied, terwijl de 'Vorstin' een ingetogen weeklacht uit.

Dit drietal registers bespeelt Gruwez in vele variaties. Daarbij is hij uitzonderlijk openhartig. In 'Tijdverdrijf' relativeert hij het poëtisch bedrijf wanneer hij een mo- gelijke nabestaande toespreekt. Treur niet om wie ik ben geweest, raadt hij de aangesprokene: 'ik vind genoeg gezels- chap ondergronds // en poëzie was sim- pelweg verlakkerij / waarmee ik mijn ge- compliceerde zelf / kraakzindelijk pro- beerde op te blinken / zodat toch iemand het een poosje zou beminnen // bijvoor-

beeld tussen vijf voor elf en elf / of tussen bladzij twaalf en tweeëntwintig.' Deze he- keling is in tegenspraak met het openings- vers van de bundel, dat juist de noodwen- digheid van het genre verkondigt. Op de dag van het laatste gedicht, profeteert Gruwez, komen ammoniet en dinosauriër zomaar terug.

... En hierna staat er een meisje op, een doodgewoon meisje met meisjeshaar dat 'aap, noot, mies', 'aap, noot, mies'

zal scanderen met de stem van velen, maar in haar eentje zal zij regels zingen die eenieder doen verstommen, waarop de poëzie opnieuw beginnen kan. En opnieuw.

Dit is een hoopvol bericht in een bundel waarin de dood de toon beheerst. In de titel- cyclus fluiten de anonieme 'dildo's des doods', maar daarna wordt het einde 'vlees na vlees' persoonlijker. Dan biedt Gruwez een prachtig in memoriam voor zijn buur- man V.D.O (die noodlottig neeviel 'van zijn ladder naar de hemel') en twee ontroerende gedichten over zijn moeder. Een daarvan is een directe lofzang, die vanaf nu in geen bloemlezing van moedergedichten mag ontbreken. Het andere heet 'Ontslapenis', en is een indirecte herinnering. De dichter beschrijft daarin hoe zijn tante, weldra tach- tig, zich begint af te vragen waar haar zus ge- bleven is. Bezoekt u haar graf, adviseert de dichter haar, 'dan merkt u het, dan merkt u daar dat zij onvindbaar is.'

Neutraler, maar toch altijd nog een in me- moriam van zijn grootmoeder, is 'Thalassa, thalassa'. Het is, denk ik, het mooiste ge- dicht in *De eindelozen*.

Bezoekt u haar graf, dan merkt u het, dan merkt u daar dat zij onvindbaar is.

De beste stervenden, zegt men, staan recht in hun schoenen. Zij laten zich in goede aarde vallen, snikken kort en dat is dat. Maar wat nu ik mijn oma hier herdenk en haar vertrek van zoveel jaren her?

En dat zij, helemaal horizontaal en dement, niet één moment verkroppen kon dat alle gestorvenen in haar verzameld nogmaals dood. Straaltje bloed uit haar neus. Zuchtje van niets. Mijn mond tegen haar oor: *Benje d'r nog?* Jawel, jawel.

haar mond een schelp, waarmee zij mij de zee liet horen:

Zee, zee, museum van water, hier ben ik, spreekt u maar.

Toen en daar was het dat ik haar reutel moest vertalen.

Terwijl onder haar ziekenraam de sympathieke Leie

trager dan anders naar nog ruimer en gastvrijer water stroomde. Gekreun, gekuch, gezucht dat haar van mij en mij van haar beroofde. En dan plots niets meer. Niets. Tenzij de zee, de zee.

Net zoals, maar vooral ook anders dan bij- voorbeeld Hester Knibbe, toont Gruwez in zijn rouwmomenten een sterke band met de klassieken. Hier met de vreugdekreet van de Griekse soldaten die na een laatste Klein-Aziatische bergrug in de Anabasis van Xenophon de zee terugzien.

In 'Slachtoffers en daders' komt de klas- sieke mythologie ten volle aan bod in 'Me- dea zegt'. Maar die monologenreeks is vooral ook een spiegelbeeld van de vooraf- gaande cyclus 'Volgens Andrés'. Die eigen- tijdse seriemoordenaar, Andrés Pandy, presenteerde Gruwez onder meer al in *Wij- venheide*. Nu lijkt hij af te rekenen met de zelfverklaarde dominee die zijn twee vrou- wen en vier van zijn stiefkinderen keelde, in stukjes hakte en verdwijnen liet, De afre- kening is paradoxaal subtiel. 'Andrés vindt dat men te veel van hem vindt,' schrijft Luuk Gruwez, En daarmee verengt hij de grens tussen dader en slachtoffer - zoals op heel veel plaatsen elders in de bundel tus- sen haat en liefde, einde en begin.